

Vier het vmbo!

Resa (links) en Lotus, D&P-leerlingen van De Rooi Pannen (Tilburg), verkopen taarten in de eigen winkel van de school.

Lees hier het hele artikel

02

Skills The Finals:
Laat zien
wat je kan!

05

**Als je leerlingen
de regie geeft, leren ze
met meer plezier**

11

**Economie en
Ondernemen
nieuwe stijl**

14

**Leerlingen aan het
roer op het schip
van de toekomst**

Vmbo laat je zien!

Bij het schrijven van dit voorwoord realiseer ik me dat dat ik vanaf dag één van de invoering van het vmbo ook in het vmbo werkzaam ben. Wat is er in die 25 jaar veel gebeurd! De tijdlijn op de feestelijke site www.vmbo25jaar.nl roept bij mij zoveel mooie herinneringen op. De rode draad kan ik samenvatten in vijf letters, namelijk: TROTS.

Daarmee ben ik ook het opiniestuk begonnen, dat in maart j.l. in dagblad Trouw is geplaatst: 'Trots op het vmbo: Voortreffelijk Mega Belangrijk Onderwijs!' Ik heb ontzettend veel positieve en hartverwarmende reacties op dit stuk gekregen. Veel platforms en scholen hebben het stuk op hun site geplaatst of ernaar verwezen en in veel docentenkamers kwam het op het 'prikbord' te hangen. Mijn trots gaat over jullie, alle collega's in welke functie dan ook, die werkzaam zijn binnen het vmbo. En natuurlijk degenen waarvoor we het doen: de meer dan geweldige groep leerlingen die we in huis hebben.

Waar ik niet trots op ben, is het onterecht negatieve beeld dat een te groot deel van onze maatschappij nog steeds heeft van het vmbo. In de notitie van SPV,

te downloaden op www.platformsvmbo.nl, hebben we imagoverbetering van het vmbo dan ook als belangrijk actiepunt opgenomen.

Ik weet niet hoe jullie het beleven, maar het beeld dat ouders en leerlingen over het vmbo hebben, verandert als ze bij je op school binnen zijn geweest, bijvoorbeeld tijdens een open dag of een ander evenement. Want dan zien, voelen en proeven ze hoe mooi vmbo-onderwijs is. En ondervinden ze dat het vmbo aantrekkelijk onderwijs te bieden heeft in een pedagogisch zeer sterk klimaat, op locaties met geweldige faciliteiten.

Dat zette me aan het denken, want volgens mij ligt hier een kans, een haakje, zo je wilt. Er bestaat namelijk voor alles en iedereen een 'dag van'. Waarom is er eigenlijk nog geen 'Dag van het vmbo'?

Mijn voorstel is dan ook om de eerste maandag van juni te benoemen tot Dag van het vmbo! In 2025 is dat 2 juni, de dag dat we met een spetterend slotfeest 25 jaar vmbo vieren. Een dag waarop alle vmbo-scholen in Nederland tegelijk hun deuren openzetten voor iedereen die wil komen kijken. Hoe mooi zou dat zijn? Het vmbo mag en moet gezien worden. Ik hoop dat alle scholen meedoen: vmbo, laat je zien!

Intussen wens ik je veel leesplezier met deze feestkrant, waarin de tien profielen en de theoretische leerweg met een praktijkgericht programma in de schijnwerpers staan. Laten we dit 25^e jaar gebruiken om het imago van ons vmbo samen een positieve boost te geven!

Arjen Daelmans

Voorzitter Stichting
Platforms vmbo

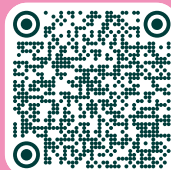

vmbo#vibe

Skills The Finals: Laat zien wat je kan!

HORECA, BAKKERIJ EN RECREATIE

Oké, meedoen is belangrijker dan winnen. Maar winnen maakt het natuurlijk wel extra leuk! Drie teams van RGO Beroepscampus Middelharnis kwalificeerden zich dit jaar voor de nationale finale van Skills Talents, de teamvakwedstrijden voor het vmbo. Teun Koote, docent Horeca, Bakkerij en Recreatie (HBR) en Skills-coördinator, begeleidt zijn HBR-leerlingen en is trots. "Het gaat bij de finale om vakmanschap en durf."

Scan de QR-code
en ontdek hoe de wedstrijd-
opdrachten te gebruiken
zijn in het onderwijs-
programma.

Jessica Bos (links) en Daphne Meijer
leggen de lat hoog tijdens de finale.

Docent Teun Koote is trots.

het HBR-team liefst vier keer op rij Nederlands kampioen. "Niet wij, maar de leerlingen zelf leggen de lat hoog."

Podium

Voor het eerst zijn dit jaar alle klasgenoten van de deelnemende teams – behalve van HBR ook van PIE en D&P – mee naar de finale. Vanzelfsprekend om hun teams aan te moedigen, maar ook vanwege de LOB-Experience, waar leerlingen zich kunnen oriënteren op beroepen. Het mooie van Skills Talents is dat naast de beroepen ook de bijbehorende mbo-opleidingen hier zichtbaar zijn. "Belangrijk voor onze leerlingen," vindt Teun, "want met alleen 'scholen kijken' kom je er niet."

De dag ervoor hebben de finalisten al kennisgemaakt met de werkplekken op het 'strijdtonaal' in de Brabanthallen. En nu staan ze er. Het thema is dit jaar 'Reizen'. Onverstoorbaar en supergeconcentreerd voeren Jessica en Daphne vanaf 10 uur hun opdrachten uit: ze bereiden gerechten uit de Aziatische keuken, serveren de gerechten uit en maken recreatieopdrachten achter de computer. Na een lange dag is het om half zes dan eindelijk zover: de drie prijswinnende teams van HBR worden in willekeurige volgorde naar voren geroepen. Jessica en Daphne zijn erbij en springen even later blij het podium op: Zilver! Docent Teun steekt zijn blijdschap en trots niet onder stoelen of banken. "Het gaat bij Skills om de combinatie van vakmanschap en durf. Deelname doet echt iets met leerlingen, ze gaan straks ook zelfverzekerder het examen in. Maar nu eerst vieren!"

RGO Beroepscampus neemt al sinds 2001 deel aan Skills Talents. "Het is elke keer weer geweldig leuk", zegt Teun. "Het is perfect georganiseerd, we leren er enorm van en we zien het zelfvertrouwen van de deelnemers groeien." Zelden gingen de teams met lege handen naar huis, maar toch is het ieder jaar weer spannend. Vandaag gaan vierdejaars Jessica Bos en Daphne Meijer in de Brabanthallen in Den Bosch de strijd om het nationale kampioenschap aan met zeven andere HBR-teams. Daphne en Jessica zijn kanjers, zegt Teun. "Daphne werkt al vanaf haar 13^e in een restaurant op een camping. Als de eigenaar op vakantie is, neemt ze in haar eentje de keuken voor haar rekening. Jessica is een ware kunstenaar als het gaat om patisserie. Ze hebben allebei al in de derde examen gedaan voor koken en serveren: ze waren als eersten klaar en behaalden het beste resultaat."

Hoge lat

Je staat niet zomaar in de Skills Talents-finale. Na een voorronde op de eigen school worden duo's geselecteerd voor de kwalificatiewedstrijden. "Daar telt niet alleen het koken," vertelt Teun, "maar ook de indeling van de beschikbare tijd, de planning en de samenwerking." Daphne en Jessica bereidden met verve een sportmaaltijd en werden glansrijk eerste. En dus

staan ze vandaag in Skills the Finals, om als team voor een vakjury verschillende opdrachten uit te voeren. "Spannend, want je weet van tevoren niet welke opdrachten. De wedstrijd is gebaseerd op de modules van HBR. We oefenen op school veel in samenwerken, plannen en hygiënisch werken." Tijdens de finale is het team vier tot vijf uur in touw met koken, tafeldekken, serveren, gastvrouw zijn en computeropdrachten maken.

De leerlingen zijn goed voorbereid. "De opbouw van Skills is: eerst je receptuur goed doorlezen, materialen klaarleggen, weten welke technieken je gaat toepassen, hoe de planning eruit ziet, wat er van je verwacht wordt en waar je op moet letten. Die opbouw pas ik wekelijks in de lessen toe voor alle leerlingen", zegt Teun. Het scouten van de talenten gebeurt op de Beroepscampus al in het tweede leerjaar. "We kijken naar het gedrag, zoals samenwerking, maar ook de prestaties in de avo-vakken. In leerjaar drie nodigen we leerlingen uit om aan Skills mee te doen. Aan de hand van oudere Skills-opdrachten organiseren we een voorronde. Daaruit komt een – soms verrassend – winnend team per profiel uit de bus. Wekelijkse trainingen buiten schooltijd bereiden de teams voor op de competitie." De formule werpt zijn vruchten af: vanaf 2016 werd

Sophie uit klas 4

Bij BWI krijgen we iedereen mee

Jorja (links, klas 3) en Jill (klas 4)

Bas Kaptein

Binnen het profiel Bouwen, Wonen en Interieur (BWI) worden traditionele bouwvakken steeds meer aangevuld met vaardigheden als ontwerpen en decoreren. Daardoor wordt het profiel ook aantrekkelijker voor creatieve leerlingen.

Bij Fioretti Hillegom vormen meiden inmiddels een derde van de leerlingen bij BWI. Best een hoog aantal voor een techniekrichting waar voorheen vooral jongens te vinden waren. Daar zijn verschillende verklaringen voor, vertelt teamleider Bas Kaptein. Om te beginnen is het profiel breder dan de vroegere 'traditionele' richtingen van voor de invoering van de profielen. BWI gaat ook over interieur, styling, tekenen en ontwerpen – aantrekkelijk voor creatieve leerlingen. Bovendien zijn er steeds meer vrouwelijke rolmodellen, vooral dankzij woonprogramma's en tv-series als 'Vrouwen die bouwen'.

Kennismaken

Maar daarnaast speelt de organisatie van het vmbo-onderwijs bij Fioretti Hillegom ook een rol. "De school biedt in de bovenbouw naast D&P en Z&W drie technische profielen aan: PIE, BWI en M&T. In het eerste jaar gaan de leerlingen bij alle vijf profielen langs en kiezen ze er drie waarmee ze in de tweede klas uitgebreider kennis willen maken." Daar zit dus altijd minimaal één technisch profiel bij. Leerlingen volgen per

profiel vier keer twee lessen om te ontdekken wat het profiel inhoudt en of het bij hen past. Bij BWI maken de tweedejaars dan een poef. Dat is een veelzijdige opdracht waarbij ze onder meer zagen, lijmen, schilderen en een bestand maken voor een 'plotter', zodat ze hun poef kunnen personaliseren. Veel leerlingen krijgen de smaak dan te pakken. Nog een reden die BWI aantrekkelijk maakt is dat het profiel er de nadruk op legt dat leerlingen veel kunnen kiezen en dat de profielkeuze niet iets is waarmee je je vastlegt voor de rest van je leven. "Ik adviseer altijd: 'Kies iets wat je leuk lijkt voor de komende tijd'. Want het is vooral belangrijk dat de leerlingen met plezier naar school gaan."

Nieuwe doelgroep

Jorja uit de derde klas vond BWI inderdaad 'gewoon leuk', zegt ze. "De andere profielen vond ik saai!" Sophie uit klas 4 had meer met BWI dan met de andere profielen. "Mijn vader heeft als hobby houtbewerken, ons hele huis is ingericht met zelfgemaakte meubels en ik heb hem vaak geholpen." Binnen het profiel BWI kiezen leerlingen op Fioretti

voor de richting Bouw of Meubel. Sophie koos Meubel. "Bij het meubel-maken is elke verbinding anders. Soms gebruik je verschillende verbindingen in één opdracht en moet je echt puzzelen, daar hou ik van." Jill (klas 4) koos voor Bouw en heeft net stage gelopen bij een stukadoorsbedrijf. "Ik hou juist van het grotere werk." De meiden willen ook doorstromen naar mbo-opleidingen die aansluiten bij BWI. Zo gaat Sophie volgend jaar naar het Hout- en Meubileringscollege (HMC) in Amsterdam. Jill heeft gekozen voor een mbo-opleiding Gezel Stukadoor en kijkt al uit naar de vakken waarin je plafondornamenten leert maken. Jorja is nog niet echt bezig met haar vervolgopleiding, maar haar stage bij een isolatiebedrijf is goed bevallen, dus wie weet wordt het iets in die richting.

Sfeer

"Een vrouw in de bouw is allang geen uitzondering meer", zegt Bas Kaptein. Soms moet de omgeving er nog wel

even aan wennen, als meiden op een familieverjaardag vertellen dat ze voor BWI kozen, maar als zo'n leerling dan later een zelfgemaakt ladenkastje meeneemt voor oma, vindt iedereen het alleen maar mooi. Zelf is hij in elk geval blij met de meiden bij BWI. "De klas is nu veel meer een afspiegeling van de maatschappij", zegt hij. "De sfeer is ook anders. Als een van de jongens een rare opmerking maakt, nemen ze het toch net wat meer van me aan als ik zeg: 'Hey, die dames daar vinden dat niet zo leuk', of anders zeggen die er zelf wel wat van. De leerlingen leren vanzelf om rekening te houden met elkaar. Ik denk dat het voor hun ontwikkeling belangrijk is." Nog een tip van Bas: betrek de ouders van de leerlingen bij de profielkeuze. Zelf laat hij ze op ouderavonden ook praktijkopdrachten maken, en als ze eenmaal met hout in de weer gaan, zijn ze al snel net zo enthousiast als de leerlingen. Lachend: "Bij BWI krijgen we iedereen mee!"

D&P in de echte wereld

Soms helpt het toeval een handje. Emmy Peters is fan van het jaarlijks pop-up restaurant van cateringbedrijf Big Boys Grillmasters in Uden. Als docent Dienstverlening en Producten (D&P) bij het Udens College ziet ze daarin een kans voor haar g/tl-leerlingen. Het resultaat? Een geweldige praktijkervaring voor de leerlingen en een verdubbeling van het aantal leerlingen dat voor D&P kiest in de vierde klas g/tl.

Op Emmy's vraag of Big Boys Grillmasters als expert in pop-up restaurants een workshop voor leerlingen wil verzorgen, reageert het bedrijf onmiddellijk: 'Jullie kunnen ook hier gebruik maken van onze faciliteiten.' Dat aanbod grijpt de school met beide handen aan. Emmy: "Tijdens de voorbereidingen op school koppelen we verschillende D&P-thema's aan het project, zoals een website maken, service en bedienen, klantvriendelijkheid, het snijden van groenten en bereiden van een maaltijd."

Emmy Peters en collega Cor Strijbosch geven, bijgestaan door onderwijsassistent Ilona van Summeren - van Zelst, les aan zo'n 135 leerlingen van de gemengde en de theoretische leerweg. In leerjaar 3 staat vier uur per week verplicht D&P op het programma voor al deze leerlingen. In hun laatste jaar kiezen leerlingen of ze doorgaan met D&P of opgaan voor een tl-diploma.

Carpaccio

In het afgelopen jaar ging het D&P-programma flink op de schop. "Voor elk van de vier periodes van het schooljaar hebben we een thema en een opdrachtgever gezocht, zodat het voor de leerlingen 'echt' wordt", licht Emmy toe. "In de eerste periode is dat UCTV, waarin

leerlingen een promotiefilm over het Udens College maken voor leerlingen van groep 7 en 8."

Voor het pop-up restaurant in de tweede periode kiezen leerlingen een land of seizoen als thema en voeren dat door in de menukaart, de receptbereiding tot en met de uitnodigingen voor hun gasten. In de derde periode organiseren ze een festival of evenement; de specialiteit van docent Cor. Leerlingen verzorgen de line-up, ontwerpen tickets en maken plattegronden en 3D-tekeningen in Sketch-Up. Voor het thema 'Sport en spel' in de laatste periode is de school een samenwerking aangegaan met de gemeente. In elke wijk in Uden begeleiden leerlingen een door de gemeente georganiseerde activiteit, bijvoorbeeld een trefbaltoernooi of een variatie op het spel 'de vloer is lava'. "Doordat de thema's zo divers zijn, komen leerlingen in de projecten een scala aan beroepen tegen", zegt Cor. "Op die manier nemen we LOB mee in het programma." Het hoogtepunt is natuurlijk de uitvoering van het pop-up restaurant. "Alle leerlingen van de vijf g/tl-klassen hebben 's ochtends een driegangenmenu gekookt en geserveerd voor hun gasten. Die zaten al om 10 uur aan de carpaccio", lacht Emmy. "Elke leerling nodigde een familielid uit, dat ook

letterlijk een kijkje in de keuken mocht nemen. Omdat de driegangenmaaltijd binnen 90 minuten genuttigd moest worden, kwam er voor leerlingen enig timemanagement aan te pas. Veel leerlingen voelden zich erg verantwoordelijk. Een personeelslid van Big Boys was aanspreekpunt voor de leerlingen die de tafels onder hun hoede hadden." "Naast begeleiding hadden wij ook een beoordelaarsrol", vult Cor aan. "We keken of de leerlingen hygiënisch werkten, of het eten op de goede temperatuur werd geserveerd en of ze klantvriendelijk handelden."

Echte wereld

Emmy: "We vinden het belangrijk dat onze leerlingen niet alleen theoretische kennis krijgen, maar ook in de praktijk ervaring opdoen. Zo kunnen ze alvast kennismaken met verschillende beroepen en vakken." "We zijn ons aan het oriënteren op het praktijkgerichte programma voor de tl", vervolgt Cor. "Daar halen we onderdelen uit om het onderwijs praktischer te maken. Een verschil met een praktijkgericht programma is dat leerlingen in het D&P-programma meer beroepsgerichte vaardigheden leren, zoals omgaan met Adobe Photoshop en Illustrator. In een ppg draait het meer om vaardigheden als leren samenwerken. Het vervolgplan is dat in 2029 alle scholen in deze regio op dezelfde manier met het mbo samenwerken in een doorlopende route vmbo-mbo." De winst voor de leerlingen laat zich raden: "Ze zijn trots. Leerlingen herkennen de diversiteit van het vak en de werkvelden. Ze zien wat D&P betekent in de 'echte wereld', zegt Cor. "De aanmeldingen voor D&P in het vierde leerjaar zijn verdubbeld." Emmy: "Sommige leerlingen hebben er een bijbaan of stageplek aan overgehouden. Voor Big Boys is de samenwerking een mooie kans met het oog op toekomstig personeel. Zelf halen we er ook veel energie en plezier uit. Bovendien zijn we door de samenwerking met bedrijven goed op de hoogte van het werkveld en de laatste ontwikkelingen. Wordt absoluut vervolgd!"

V.l.n.r. Cor Strijbosch, Ilona van Summeren - van Zelst en Emmy Peters

“Als je leerlingen de regie geeft, leren ze met meer plezier”

Veronica Kottelaar van Maris College Bohemen in Den Haag is Zorg en Welzijn-docent van het Jaar 2024. Hoe kijkt zij naar het zorgonderwijs en heeft ze tips voor collega's?

Haar leerlingen zijn dol op haar en collega's roemen haar veelzijdigheid, en daarnaast was de jury onder de indruk van hoe docent Veronica Kottelaar zorgt voor levensechte praktijkervaringen voor haar leerlingen. Zelf zegt ze: "Ik vind het gewoon belangrijk dat leerlingen de school uit gaan. Ze zitten al zoveel binnen. Bovendien leren ze het meeste van die praktijkervaringen."

Die levensechte praktijkervaringen, hoe organiseer jij die?

"Het kan heel eenvoudig: voor een opdracht stuur ik leerlingen de buurt in om te onderzoeken wat er in de omgeving allemaal is op het gebied van Zorg en Welzijn. Ik vraag ook oud-leerlingen om hier op school ehbo-lessen te verzorgen, of een instructie over bloedsuikerprikken. Dat is voor de oud-leerlingen leuk, en de huidige leerlingen zien dan echte rolmodellen. Maar ik ben ook een samenwerking aangegaan met het verzorgingshuis naast onze school. Leerlingen organiseren voor een van de opdrachten een activiteit voor de bewoners. Een bingo, kerststukjes maken, kopjes versieren: het is helemaal hún activiteit, ik heb de rol van coach. Ze vinden het spannend maar ook leuk, en ik ben vaak onder de indruk als ik zie hoe lief en zorgzaam ze zijn voor de ouderen."

Je leerlingen werken veel zelfstandig. Hoe begeleid je ze daarin?

"In het begin van het schooljaar begin ik heel gestructureerd. Dan leg ik de leerlingen uit wat de modules van dat jaar zijn, en dat ze steeds drie weken hebben om die af te ronden. Hoe ze dat doen, is hun eigen verantwoordelijkheid. De eerste twee modules zijn ze vaak nog wat afwachtend, maar gaandeweg pakken ze de regie en worden ze steeds zelfstandiger. Soms willen leerlingen met me onderhandelen: 'Juf, als we opdracht drie tot en met zes af hebben, mogen we dan haren stylen?' Ik hou van dat spel. En het mooie is: de leerlingen zijn dan meestal sneller klaar met de opdrachten, en ze doen ze nog beter ook. Als leerlingen de regie hebben, leren ze met meer plezier. Dit jaar zaten de leerlingen uit de vierde klas soms zelfs achter mij aan. 'Juf, schiet eens op, we willen door!' Ze hadden uiteindelijk vier maanden voor de examens alle stof al afgerond. We hadden daardoor veel tijd voor de examentraining, én om leuke extra's te doen."

Wat is jouw belangrijkste tip voor collega-docenten?

"Communiqueer zo eerlijk mogelijk. Iets mag best wel eens stom zijn. De profielmodule 'Mens en omgeving' is bij leerlingen bijvoorbeeld niet populair, daar zit schoonmaken en facilitaire dienstverlening in. Dat benoem ik: 'Het is niet zo leuk, maar we gaan samen zorgen dat we snel en goed de module doorlopen'. En durf je ook af en toe kwetsbaar op te stellen, laat als docent zien dat je een mens bent. Een tijdje terug is mijn onderwijsassistent overleden. We hadden lang samen-gewerkt en op sommige momenten in de les mis ik haar echt. Dat leg ik dan uit, soms merken leerlingen het zelf al en vragen 'Juf, bent u oké?' en dan krijg ik een knuffel. En ik deel ook de leuke dingen. Toen ik een nieuw huis had gekocht, hebben we dat in de les samen gevierd."

Heb je een wens voor de toekomst van het zorgonderwijs?

"Ik hoop met heel mijn hart dat het profiel Zorg en Welzijn voldoende leerlingen blijft aanspreken. Ik merk dat andere profielen soms de overhand krijgen en ik ben soms bang dat we goede Zorg en Welzijn-leerlingen daardoor kwijt gaan raken. Natuurlijk, podcasts opnemen en met VR-brillen werken is leuk, maar waar is het werk met mensen straks nog? Mijn grote wens is dat er voor het profiel Zorg en Welzijn meer geld beschikbaar komt, zodat we ons onderwijs aantrekkelijker kunnen maken. Ik zou graag investeren in zorgtechnologie, en zorgrobots aanschaffen, zodat leerlingen daarmee in het verzorgingshuis kunnen werken. Een extra docent zou ook fijn zijn, zodat we leerlingen nog meer individuele aandacht kunnen geven. Er is zoveel werk in de zorg de komende jaren en de leerlingen zijn er. Laten we nu in ze investeren. De leerlingen en de sector verdienen het!"

Veronica Kottelaar

Wat wil je leerlingen Mobiliteit en Transport (M&T) meegeven? Docenten Abdel Moussati en Tom Berkers van de Bossche Vakschool maken hun onderwijs praktisch, eigentijds én motiverend voor elke leerling.

vmbo#trots

Tom Berkers:

“WE WILLEN ALS ONDERWIJS VÓÓRLOPEN EN DAT MOET TE ZIEN ZIJN.”

Passie voor alles wat rolt en rijdt en bovenal voor de leerling!

06

Van het leerlingenrestaurant en de levensgrote lichtletters ‘TROTS’ voor de personeelskamer tot de hypermoderne werkplaats van Mobiliteit en Transport: alles in het nieuwe gebouw van de Bossche Vakschool mag gezien worden. “De school is nieuw gebouwd, terwijl het onderwijs aan onze 500 basis- en kaderleerlingen vanuit delen van het oude pand gewoon doorging. Dat was behoorlijk afzien”, vertelt Abdel Moussati. De slogan van de school is ‘De juiste plek voor slimme handen’. Dat komt tot uitdrukking in veel praktijkervaringen binnen en buiten de school en verschil-

lende blok- en lintstages. In het nieuwe gebouw zijn de praktijklokalen en de aula vanaf de straat zichtbaar. Het lokaal van M&T, met een e-Porsche, een e-bike en een e-scooter, doet bepaald niet onder voor een professionele werkplaats van een autobedrijf.

Leenfietsen

“Dat doen we met opzet”, zegt Tom Berkers. “Voor leerlingen en ouders, maar ook met een knipoog naar de dealers. We willen als onderwijs vóórlopen en dat moet te zien zijn.” Abdel heeft de praktische opdrachten gedigitaliseerd, zodat de leerlingen

niet met losse werkorders werken maar met tablets, precies zoals het in de werkplaats toegaat. De belangstelling voor M&T is de afgelopen jaren gegroeid. Ruim 60 leerlingen volgen nu het profiel. Daarnaast zijn de keuzevakken van M&T populair bij leerlingen van andere profielen.

Abdel: “De stof van het profiel M&T, de opvolger van het afdelingsprogramma Voertuigentechniek, is in de basis hetzelfde gebleven. Het onderdeel Transport is erbij gekomen en later ook keuzevakken als Elektrische voertuigen. We leiden leerlingen niet op tot automonteur, maar laten ze zich oriënteren op wat mogelijk is binnen de mobiliteitsbranche. Je kan M&T theoretisch inkleden, maar jongeren willen met hun handen bezig zijn. Anders dan op de meeste scholen hebben we ook het onderdeel Transport heel praktisch ingevuld. Alle goederen die de school binnenkomen, gaan via ons praktijklokaal. Onze leerlingen nemen ze aan, maken een praatje met de chauffeur, vullen pakbonnen in en verspreiden de spullen binnen de school. Ze hebben magazijndienst, beheren de leenfietsen van de school en doen onderhoud en reparatie.”

Versneld

“M&T-leerlingen die drie verdiepende keuzevakken binnen het profiel volgen, hebben zo’n goede basis dat ze, met een extra programma van vijf weken na hun vmbo-examen, in het tweede jaar van de mbo-opleiding bij Koning Willem 1 College kunnen instromen”, vertelt Tom. “Dit versnelde traject bestaat al veertien

jaar met alle M&T-scholen in de regio en levert het mbo jaarlijks een volle klas op. Voorheen kwamen oud-leerlingen terug met de boodschap dat het ‘kei-saai’ was op het mbo, omdat ze alles al gehad hadden.”

De inspanningen van Abdel en Tom reiken verder dan de eigen M&T-leerlingen. Voor t’ers die hun pgp bij M&T willen doen heeft Abdel een speciaal lesprogramma geschreven. In vier maal negen weken oriënteren leerlingen zich breed binnen de sector automotive en leggen ze diverse bedrijfsbezoeken af. In het derde leerjaar volgen ze het programma op de Bossche Vakschool, in leerjaar 4 op het mbo, waar ze dieper ingaan op modernere technieken rond e-voertuigen. De deelnemende t’ers zijn super enthousiast. Abdel en Tom hopen dat meer tl-scholen zich gaan melden, zodat meer tl-leerlingen deze kans krijgen.

Goud

De school heeft jaarlijks veel zij-instromers, die van een tl-school naar een beroepsgerichte leerweg overstappen en daardoor gedemotiveerd raken. “In de vierde kaderklas M&T gaat het om 12 van de 17 leerlingen”, vertelt Abdel. Tom: “We zouden veel meer moeten sturen op interesse en op wat bij een leerling past, in plaats van steeds het hoogste niveau leidend te laten zijn. Basisscholen en ouders hebben weinig kennis over het vmbo en gaan voor het hoogste, maar in de praktijk leren zowel kader- als tl-leerlingen uiteindelijk door op mbo4-niveau. Het niveau dat erin zit, komt er echt wel uit. Dat hoeft niet per se via de kortste weg.”

“Door de grote diversiteit aan leerlingen zijn we voortdurend bezig met maatwerk leveren vanuit wat de leerling motiveert”, zegt Abdel. “We kijken wat wél mogelijk is. De praktijk- en keuzevakken spelen daar vaak een belangrijke rol in, ook omdat bijna 90 procent van onze leerlingen verder wil leren in een bbl-opleiding.” Tom: “Een diploma meegeven is leuk, maar belangrijker nog is dat je weet wat je met je diploma wilt gaan doen. Dat hoeft geen M&T te zijn. Laat leerlingen maar op verschillende stageadressen onderzoeken wat het dan wél voor ze is. Het is goud, dat je in het vmbo die ervaringen kunt opdoen!”

Abdel Moussati:

“WE LEIDEN LEERLINGEN NIET OP TOT AUTOMONTEUR, MAAR LATEN ZE ZICH ORIËNTEREN OP WAT MOGELIJK IS BINNEN DE MOBILITEITSBRANCHE.”

MERIJN
RUIS

Gelukswetenschap in de praktijk

Tijdens een gastcollege over geluk voor eerstejaars mbo-studenten stelde ik vragen om de groep beter te leren kennen: “Als de vraag op jou van toepassing is, steek dan je hand omhoog.” Vooraan in de klas zat een jongen die geen enkele keer zijn hand opstak. Toen ik hem vroeg waarom niet, antwoordde hij dat de vragen wel op hem van toepassing waren, maar dat hij geen zin had om zijn arm te bewegen. “Heb je wel zin om mee te doen?” vroeg ik. “Ja hoor, maar ik ben gewoon moe”, zei hij.

“Ik ben benieuwd of je me vandaag nog gaat verrassen”, zei ik uitdagend. Vijf minuten later stak hij heel nonchalant zijn hand omhoog om antwoord te geven op een vraag. Ik twijfelde of ik hem zou complimenteren voor de hele groep, omdat de rest al vanzelf actief meedeed. Tijdens een oefening daarna ging ik persoonlijk naar hem toe en zei: “Top man, dat je nu zo goed meedoet!”

Aan het einde van de presentatie vraag ik studenten altijd om een berichtje te sturen aan iemand die belangrijk voor ze is. De jongen stak zijn hand op en zei: “Wie heeft hier de ballen om iemand op te bellen en dit te zeggen?” Het bleef even stil in de ruimte. Vervolgens zei hij: “Weet je, ik doe het wel!” Hij tikte een nummer in en de hele groep mocht meeluisteren: “Yooo maat, we hebben zoveel meegemaakt en ik wil je echt zeggen dat je mijn *brotha* bent. Matties voor life!!”

Met kippenvel zat ik te luisteren. Na het college kwam hij naar me toe om mij ook een compliment te geven: “Dit was echt leuk man, de beste workshop die we hier hebben gehad!”

Hij heeft me die dag inderdaad verrast.

Ik vraag me af wat precies zorgde voor deze omslag. Misschien was het de situatie benoemen, misschien het compliment dat ik hem gaf, waarschijnlijk een combinatie van beide. Wat ik in ieder geval zeker weet, is dat waardering veel voor iemand kan betekenen. En niet alleen voor de ander, maar ook voor jezelf. Door iets voor een ander te doen, maken we stofjes aan in ons brein waar we gelukkig van worden. Dit effect wordt ook wel de *helpers high* genoemd. Het is de ultieme win-win.

Hieronder wil ik daarom ook graag drie tips delen die zowel bijdragen aan het geluk van je leerlingen als dat van jezelf.

- 1. SPREEK COMPLIMENTEN ALTIJD UIT**
Als je iets moois in iemand ziet, zeg het dan meteen als je daar de kans voor hebt. Leer jezelf de gewoonte aan dit altijd te doen. Je zult zien dat je prachtige reacties terugkrijgt en het kan wonderen doen voor de motivatie van een leerling.
- 2. VIER KLEINE EN GROTE SUCCESSEN**
Besteed aandacht aan zowel de grote als kleine prestaties van leerlingen. Vier het desnoods een keer met taart. Zo creëer je een positieve cultuur in de klas.
- 3. NEEM DE TIJD VOOR PERSOONLIJKE AANDACHT**
Een op de drie jongeren voelt zich enigszins eenzaam. Een kort gesprek na de les of een persoonlijk bericht kan een wereld van verschil maken. En, ook niet onbelangrijk, in de

gelukswetenschap zien we dat alleen al een praatje met iemand, beide partijen een boost geeft in hun geluksgevoel.

Hopelijk kun je met deze tips niet alleen het werkgeluk van je leerlingen vergroten, maar ook dat van jezelf!

Merijn Ruis

Toegepast psycholoog gespecialiseerd in de wetenschap van geluk

HET VMBO BESTAAT 25 JAAR!

Dat vieren we dit schooljaar met een reeks activiteiten en publicaties. Op deze pagina's vind je er een aantal. Wil je niets missen? Abonneer je dan via de website van vmbo 25 jaar op de nieuwsbrief, die elke 2^e dinsdag van de maand verschijnt.

Abonneer je hier op de nieuwsbrief van 25 jaar vmbo!

Hou de speciale website www.vmbo25jaar.nl, die in juni gelanceerd is, in de gaten. Gedurende het feestjaar vind je hierop allerlei informatie, in de vorm van:

- Een **digitale tijdlijn** van de afgelopen 25 jaar, waarin voor het vmbo belangrijke momenten en hoogtepunten zijn terug te vinden.
- Het **verslag van de kick-off**: wat hebben we geleerd de afgelopen 25 jaar, hoe kijken we terug? Wat moet Nederland weten van het vmbo en hoe brengen we dit over het voetlicht?
- **Portretten** van mensen die hun loopbaan zijn gestart in het vmbo, met verhalen van toen en wat ze nu zijn gaan doen: de **parels** van het vmbo.
- Maandelijks **talkshows** rond wisselende thema's in het vmbo, zoals de veelheid aan rollen van vmbo-docenten, het belang van LOB, de doorstroom van vmbo naar mbo, de gebouwen, etcetera. De talkshows zijn ook als podcast te beluisteren.
- Verhalen en portretten van **mensen die een rol hebben gespeeld bij de totstandkoming** van het vmbo en de ontwikkelingen daarna.
- Een **film** over het vmbo: hoe ziet het vmbo eruit en wat kun je er doen en leren?
- **Interviews** met de dragers van de Johan van der Sandenpenning en winnaars van de Johan van der Sandenprijs.

Wist je dat?

Deze feestelijke jubileumkrant is de 15^e krant van de Stichting Platforms vmbo en wordt gedrukt in een oplage van **100.000** stuks!

#kom in actie!

Wat bak/maak jij ervan?

Elke vmbo-school ontvangt binnenkort een raamsticker met het logo van 25 jaar vmbo, om te laten zien dat ze trots is op het vmbo. We dagen docenten en leerlingen uit om met dat logo iets te maken om het vmbo nog zichtbaarder te maken. Bak koekjes met het logo en deel die uit, richt etalages in de buurt van de school in om te laten zien dat het vmbo jarig is, maak een lampje van het logo, kortom: verzin iets moois! Vergeet niet een foto of video te maken en die naar info@vmbo25jaar.nl te sturen.

Op de website plaatsen we alle foto's. Een aantal scholen en leerlingen ontvangt een uitnodiging om bij het eindfeest vmbo 25 jaar op 2 juni 2025 aanwezig te zijn.

20 JAAR STICHTING PLATFORMS VMBO!

In 2024 bestaat de Stichting Platforms vmbo (SPV) 20 jaar. In SPV werken tien docentenplatforms samen aan het vmbo, elk voor een profiel/ praktijkgericht programma in het vmbo. Zij vormen de (inhoudelijke) schakel tussen onderwijs, beroepsopleidingen en beroep en richten zich op de beroeps-gerichte profielen, de praktijkgerichte programma's én de avo-vakken in het vmbo.

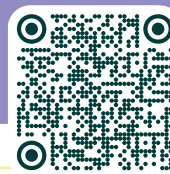
SPV werkt samen met alle belangrijke spelers in het onderwijsveld, zoals de ministeries van OCW en VWS, de VO-raad, de MBO Raad, het Platform-TL, Platform IT, de Sectorraad Praktijkonderwijs, SBB, branche-organisaties en vertegenwoordigers namens het bedrijfsleven.

Met als doel leerlingen in het vmbo een optimale voorbereiding te bieden op opleiding en beroep.

Als organisatie voor en door het vmbo behartigt SPV de belangen van het vmbo bij de politiek en OCW en zet zij geluiden vanuit de onderwijspraktijk door naar beleidsmakers.

SPV was een van de kartrekkers van Nieuw vmbo en is nu projectleider van Bijscholing vmbo, Sterk Techniekonderwijs, Sterk Beroepsonderwijs en Go VMBO.

Zie ook de artikelenreeks op www.platformsvmbo.nl/over-ons/spv-20-jaar

VMBO, LAAT JE ZIEN!

Organiseer je een bijeenkomst, een wedstrijd, een promotie of een open dag? Laat het ons dan weten via info@vmbo25jaar.nl. We nemen je activiteit op in de agenda. Vergeet niet naderhand filmpjes, artikelen of foto's te sturen!

Op de slotconferentie, die gehouden wordt op 2 juni 2025, zijn 1.200 gasten welkom: docenten, leerlingen, leidinggevenden, ouders, beleidsmakers en anderen die het vmbo een warm hart toedragen.

De voorbereidingen voor het programma zijn nog in volle gang, maar het belooft een spetterende afsluiting van het feestjaar te worden. We kijken terug op het jubileumjaar, maar vooral ook vooruit: hoe moet het vmbo zich verder ontwikkelen?

Vmbo 25 jaar is een project van LAKS, Ministerie van OCW, SPV, Platform TL en de VO-raad.

Doe mee!

Maak een foto of video van je creatie en mail hem naar info@vmbo25jaar.nl.

Wie weet win jij een uitnodiging voor het eindfeest op 2 juni 2025. Jouw mooie werk krijgt altijd een plaatsje op www.vmbo25jaar.nl.

Meer biodiversiteit op het schoolplein

Binnen de sector Groen is biodiversiteit een belangrijk en actueel onderwerp. Het keuzevak ‘Natuurlijk groen’ heeft mede daarom met ingang van dit schooljaar een nieuwe opzet gekregen, met meer aandacht voor planten en dieren in en om het schoolplein.

‘Natuurlijk groen’ is een belangrijk keuzevak voor leerlingen die later in de groene sector willen gaan werken. Voorheen was het keuzevak vrijwel uitsluitend gericht op de agrarische wereld. Die focus is nu verbreed naar de omgeving van de school.

“Door de nieuwe opzet kunnen ook vmbo-scholen in een stedelijke omgeving met dit keuzevak aan de slag”, zegt Annemarie de Mooij, leermiddelenexpert bij De Groene Wereld en verantwoordelijk voor de leermiddelen voor profiel Groen.

“Het vak is dichterbij de leefwereld van veel leerlingen gekomen”, vult Tessa de Been aan. Zij is projectleider educatie bij IVN Het Groene Wiel en ook betrokken bij de ontwikkeling van het nieuwe lesmateriaal.

Insectenborder

In het vernieuwde lesmateriaal is meer ruimte voor praktijkopdrachten rond biodiversiteit. Leerlingen maken bijvoorbeeld een beplantingsplan voor een insectenborder, of onderzoeken welke vogels er leven in de omgeving van de school en hoe die geholpen kunnen worden met de aanplant van struiken of met specifieke nestkasten. Tessa de Been: “Ook is er aandacht voor natuurervaringen. Zo is er een opdracht opgenomen waarin leerlingen soep maken van zelf verzamelde eetbare planten.”

Groen op school

Groot voordeel: ook niet-groene scholen die in de lessen aandacht willen besteden aan natuur en biodiversiteit kunnen ‘Natuurlijk groen’ opnemen in het curriculum, als keuzevak bij andere profielen.

Annemarie de Mooij hoopt dan ook dat meer scholen het keuzevak zullen gaan aanbieden.

Die scholen hebben er zelf ook voordeel van, benadrukt ze. De leerlingen gaan tijdens dit keuzevak daadwerkelijk samen aan de slag om de school-omgeving te vergroenen. Dat betekent meer groen en meer verschillende planten- en diersoorten in en om de school, en daar wordt iedereen blij van.

Tessa de Been (links) en Annemarie de Mooij zijn blij met de nieuwe opzet van het keuzevak Natuurlijk Groen.

vmbo#natuurlijk

GROEN

Wie telt de meeste regenwormen?

Leerlingen van Yuverta Ottoland doen onderzoek naar de invloed van verschillende bemestingsmethoden op de hoeveelheid regenwormen in de bodem. Met dit project over biodiversiteit won Yuverta Ottoland de Groenpact Impactprijs 2024. ‘Een super relevant onderwerp’, vond de jury, die vol lof was over het onderzoek.

Regenwormen zorgen voor een gezonde bodem en zijn voedsel voor weidevogels. Ze zijn dus belangrijk voor de biodiversiteit in een gebied.

Leerlingen van Yuverta Ottoland onderzoeken in weilanden bij verschillende boeren het effect van bemestingsmethoden, zoals met drijfmest, stromest of kunstmest, op de wormenpopulatie. Bij welke soort bemesting vind je de meeste regenwormen in de grond, en dus de gezondste bodem en de meeste biodiversiteit?

Docent Bert Toet kwam op het idee voor dit onderzoek tijdens een bijscholing in Finland, waar zijn interesse werd gewekt voor hoe planten stoffen uitwisselen met de bodem. Het regenwormenonderzoek is niet het enige dat daaruit voortkwam. Inmiddels doet hij met zijn leerlingen ook onderzoek naar het maken van duurzame compost. De leerlingen zijn enthousiast over de projecten.

Bert Toet: “Dit is echt leuk, we dóen het ergens voor”, hoor ik ze regelmatig zeggen. Want de resultaten van het onderzoek kunnen boeren gebruiken als ze bijvoorbeeld meer weidevogels zoals grutto’s willen op hun land.”

Ruimte voor verwondering

Sowieso gaat hij met zijn leerlingen graag op pad. “Groen onderwijs geef je niet vanachter de computer”, vindt hij. “Op Yuverta Ottoland hebben we het makkelijk, want de school is omringd door landbouwbedrijven. Als je midden in de stad zit, is het lastiger. Maar toch: ga ook daar zoveel mogelijk naar buiten met je leerlingen. De natuur moet je zien, voelen en ruiken. Het is prachtig om te zien hoe leerlingen zelf van alles ontdekken en zich verwonderen over wat ze aantreffen.”

Daar leent dit regenwormenonderzoek zich goed voor, vond de jury van de Groenpact impactprijs, ook andere scholen kunnen het uitvoeren. Uit de eerste resultaten bleek trouwens dat vaste stalmest het meeste positieve effect heeft op het aantal regenwormen. Bert Toet: “Maar ook in weilanden die bemest zijn met kunstmest tellen we een flink aantal wormen. Dat is eigenlijk vreemd, want in kunstmest zitten zouten, waar wormen niet goed tegen kunnen. Dat gaan we dus zeker nog verder onderzoeken!”

Ayana (links) en Yara
verkoen hapjes en drankjes
in de schoolwinkel in de aula.

ECONOMIE EN ONDERNEMEN

Een wereld van verschil:

Economie en Ondernemen nieuwe stijl

In de pauze verkopen Yara en Ayana vanuit een loket van hun E&O-lokaal hapjes en drankjes aan hun mede-leerlingen in de aula van TalentStad Beroepscollege in Zwolle. Op de achtergrond geeft een docent de meiden feedback en tips: 'Vraag of ze een bonnetje willen!' In het vernieuwde E&O-programma ligt het accent op praktijkervaring. Docenten Kim de Haan en Wouter Weelink over de pilot E&O: de doorontwikkeling van het beroepsgericht programma Economie en Ondernemen. Vanaf augustus komt dit nieuwe profielvak in plaats van het oude profielvak E&O.

"De landelijke oproep voor pilotscholen om een nieuw programma E&O te helpen ontwikkelen, kwam voor ons op een perfect moment", vertelt Kim: "Hoewel ons E&O-lokaal al genoeg mogelijkheden bood met kassa's, winkelschappen en kledingrekken, kwam de praktijk in het programma nog weinig aan bod. Tot dan toe werkten leerlingen voornamelijk uit boeken en achter de computer, in blokuren van 100 minuten. Hoe leuk is het als je al doende kan leren! E&O-leerlingen op onze school zijn vaak leerlingen die een eigen onderneming willen starten of al weten dat ze het leuk vinden om in een winkel of achter een balie te werken."

Praktische invulling

Zeven jaar na de invoering van het profiel E&O moesten de bestaande vier profielvakken nodig op de schop. Een onderdeel als bijvoorbeeld 'online verkopen' ontbrak tot dusverre in het programma. Verdeeld in regiogroepen zijn veertien pilotscholen aan de slag gegaan met het ontwikkelen van een nieuw programma en het uitproberen ervan. Kim: "Scholen hadden veel vrijheid en pakten dat verschillend op. Wij gingen er vol voor: in plaats van één vak hebben we alle vakken mee doorontwikkeld en meteen ook aangeboden aan onze leerlingen. Wouter was betrokken bij de toetsontwikkeling vanuit Cito. Het was veel werk, maar ontzettend tof om het nieuwe programma zelf te maken en op die manier in de vingers te krijgen."

"Voorheen zaten de leerlingen 70 procent van de tijd in de boeken en 30 procent in de praktijk", vervolgt ze. "Dat is omgedraaid. In de eindtermen staan nu woorden als 'kunnen' en 'laten zien'. Dat past ook beter bij een praktische invulling."

We gebruiken nog maar twee boeken. Voor de rest hebben we eigen materiaal ontwikkeld met veel praktische opdrachten."

In het 'oude' E&O-programma volgden leerlingen de profielvakken Administratie, Secretarieel, Commercieel en Logistiek. Het vernieuwde programma bestaat uit de vakken Retail & Styling, Office & Support, Sales & Service en Stock & Supplies. De vakken Administratie en Secretarieel zijn opgegaan in Office & Support, waarbij verouderde onderdelen als 'Faxen' eruit gehaald zijn. Het vak Commercieel is opgesplitst in de verkoopkant (Sales & Service) en de kant van de

winkelaankleding (Retail & Styling). "Het keuzevak Presentatie & Styling is nu onderdeel geworden van het profielvak Retail & Styling."

Koppeling met LOB

"Gaandeweg vroegen we ons als vakgroep af waar we de samenwerking met het mbo kunnen vinden", zegt Kim. "Onderwerpen als een magazijn checken, voorraden tellen en derving zijn hier op school lastig praktisch uitvoerbaar. Dat zagen we als een kans om gezamenlijk onderwijs te gaan maken. Binnen Stock & Supplies hebben we een mooie samenwerking met de logistiekhal van Deltion. Onze docenten geven daar theorielessen en leerlingen voeren praktijkopdrachten uit onder begeleiding van mbo-docenten." "Met Landstede werken we samen in keuzedelen rond gastheerschap", vult collega Wouter aan. "Een aantal oud-collega's is inmiddels werkzaam op het mbo. Dat vergemakkelijkt het maken van onderlinge afspraken."

Inmiddels hebben de vierdejaars leerlingen het cspe van het nieuwe programma afgelegd. "Het was best spannend in hoeverre ons materiaal klopt met wat er in het examen gevraagd wordt", zegt Wouter. "Gelukkig bleek het examen, met veel meer praktische handelingen dan voorheen, een mooie bevestiging van de route die wij gekozen hebben."

"Doordat leerlingen meer praktische handelingen uitvoeren, is ook de koppeling met LOB makkelijker te leggen", vertelt Kim. "Als ik zie hoe handig een leerling met de kassa is, ga ik daarover in gesprek en ontdek ik dat dat komt door een bijbaan. Je ziet in de praktijk makkelijker aan een leerling dat het kwartje valt. We laten leerlingen steeds meer keuzevakken buiten hun eigen profiel kiezen. Dat is niet alleen winst als je je nog wilt oriënteren, maar ook als je vanuit een ander profiel een bewuste combinatie wilt maken met bijvoorbeeld het keuzevak 'Ondernemen' erbij."

Kim de Haan

Leerling Raffaella
aan het werk in de werkplaats.

PRODUCEREN, INSTALLEREN EN ENERGIE

Praktijkrijk PIE-onderwijs

Het C.T. Stork College in Hengelo wil haar leerlingen praktijkrijk vmbo-onderwijs meegeven: binnenschools, maar vooral ook buiten de school. Docent Onno Wiggers - die dit jaar ook viert dat hij zélf 25 jaar in het vmbo werkt - vertelt hoe dat bij het profiel Produceren, Installeren en Energie (PIE) in z'n werk gaat.

12

Sinds 2013 is Onno Wiggers docent Elektrotechniek aan een van de voorlopers van het C.T. Stork College. Vijf jaar later was de samenwerking in het C.T. Stork College een feit en startte de lang uitgestelde nieuwbouw van de school. In het nieuwe gebouw vinden 900 leerlingen hun eigen plek: onder- en bovenbouwleerlingen hebben een eigen ingang en eigen begintijden. Daarnaast heeft elk profiel een eigen domein, een lokaal waar leerlingen zelfstandig aan hun theorielessen en weektaken kunnen werken, met daaraan grenzend hun praktijklokaal. "Zo creëer je voor leerlingen een veilige en kleinschalig omgeving."

Trotse makers

Bij de introductie van het profiel PIE haalden alle Elektrotechniekdocenten van het C.T. Stork College hun bevoegd-

heid voor metaal- en installatietechniek. "Elektro gaf ik al 20 jaar. Als daar iets mis gaat, kan ik dat horen. Maar de geluiden van een draaibank of lasapparaat waren nieuw, die herkende ik nog niet." Omdat booglassen een onderdeel vormde van het nieuwe PIE-programma, hebben alle docenten ook een NIL-certificaat gehaald.

HET KEUZEVAK BOOGLASSEN IS HIER VAN OUDSHER SUPERPOPULAIR

"Het keuzevak Booglassen is hier van oudsher superpopulair", vertelt Onno. "Soms hebben we wel 70 leerlingen. Hengelo draagt de bijnaam 'metaalstad' sinds machinefabriek Stork zich er

anderhalve eeuw geleden vestigde. Onze school noemt zich 'de school van de trotse makers'." Dat 'maken' was bij PIE voorheen nog niet zo eenvoudig. "Bij het BWI-profiel kun je makkelijker concrete producten maken. Daar zat ik voor PIE wel eens op te puzzelen. Dankzij Sterk Techniek-onderwijs hebben we nu de beschikking over modernere machines en kunnen leerlingen mooie werkstukken maken. Een zonnewijzer bijvoorbeeld, die ze trots mee naar huis kunnen nemen."

Schoon werk

Voor praktijkrijk PIE-onderwijs werkt het profiel intensief samen met SMEOT (de Stichting Metaal-Elektro Opleidingen Twente) en met Installatiewerk Nederland. "Basishandelingen als een kraan aansluiten kunnen we wel op school, maar vloerverwarming aanleggen is een ander verhaal. De grotere opdrachten en keuzevakken als booglassen doen we helemaal bij SMEOT. Dat is echt een verrijking van het programma." De flexibiliteit van de bedrijfstakvakschool is een groot pluspunt voor de samenwerking: "Ik hoef 's ochtends maar te bellen, dan kan ik dezelfde middag nog terecht." Veel leerlingen doen hun bbl- of bol-vervolgopleiding, bijvoorbeeld lassen of mechatronica, dan ook bij SMEOT. Voor een vervolgopleiding Elektrotechniek moeten leerlingen naar het roc. Die samenwerking loopt minder soepel: "Dit jaar is het voor

het eerst gelukt om met onze elektro-leerlingen het roc te bezoeken."

"In leerjaar 3 zie ik allemaal nieuwe koppies", zegt Onno. "Dat komt doordat de regio aardig wat scholen heeft die alleen onderbouwonderwijs aanbieden. De meeste leerlingen die PIE kiezen weten wat ze willen." En anders ziet Onno snel wat voor vlees hij in de kuip heeft: "Metaaljongens zijn wat grover, elektro is fijnere techniek. Voor leerlingen die hun richting weten, zouden uitstroomprofielen een mooie optie kunnen zijn."

DE MEESTE LEERLINGEN DIE PIE KIEZEN, WETEN WAT ZE WILLEN

Andere leerlingen gebruiken de keuzevakken in het kader van LOB om zich breder te oriënteren, bijvoorbeeld met BWI- of HBR-keuzevakken. "Vaak vinden leerlingen bij hun stage in leerjaar 3 trouwens al een werkgever voor hun latere bbl-opleiding, want er is veel werk." Schóón werk, benadrukt Onno. "Kijk maar eens binnen bij het gemiddelde metaalbedrijf!"

Overwinning

"De grootste verandering in het onderwijs van de afgelopen kwart eeuw is de ontwikkeling van klassikaal naar zelfstandig werken", vindt Onno. "En met het programma PIE is de verdieping ingeruild voor de verbreding. Dat is niet alleen leuk voor leerlingen, maar ook voor de docenten. Het is fantastisch dat onze school veel vrijheid biedt voor buitenschools leren."

Soms zit het examenprogramma wel wat in de weg. Leerlingen maken nu bij een bedrijf een bierkrat-racer. Ze zijn er superenthousiast over, maar sommige vaardigheden die ze daar oefenen zitten niet in het examen. Het examen vind ik daarom vooral als moment waardevol om de leerling de overwinning te laten voelen: 'Ik kan het wél!'"

Onno Wiggers

BIJZONDER:
Onno deed zijn las-examen
op dezelfde dag als een
BWI-leerling, die vanwege zijn
talent opviel bij het keuzevak
Booglassen bij PIE en daarom
van de school het praktijk-
examen mocht
afleggen.

BIJ MVI GAAT HET OM CREATIVITEIT EN TECHNIEK

MEDIA, VORMGEVING EN ICT

vmbo#trots

Binnen het profiel Media, Vormgeving en ICT (MVI) ontwikkelen docenten zelf de lesmaterialen. Daardoor kunnen ze snel inspelen op actuele ontwikkelingen, zoals de opkomst van ChatGPT en andere *artificial intelligence*.

Woensdagochtend, we zijn bij het wekelijkse online overleg van de MVI Ontwikkelgroep. Op de agenda: een voorlichtingsfilm over het profiel MVI. Bas van Hemert, docent van X11 in Utrecht, presenteert zijn opzet. De film krijgt de vorm van een animatie en het verhaal gaat over een vmbo-leerling, Kevin, die na groep 8 voor een MVI-vakschool heeft gekozen, omdat hij gamen leuk vindt. Gedurende zijn schooltijd ontdekt hij gaandeweg dat er bij MVI verschillende richtingen zijn. Hij trekt op met zijn *crush*, Bouchra, die hem helpt als hij ergens technisch vastloopt, en die uiteindelijk een ICT-vervolgopleiding kiest omdat ze programmeur wil worden. Zelf kiest Kevin voor de mbo-opleiding Game developer. Bas: "Mijn idee is dat je aan het eind uitzoomt en dat dan blijkt dat hij zelf deze animatiefilm heeft gemaakt." Feedback? Arnoud Warschauer (ook van X11) vindt de stijl mooi en Ruben Rump (SintLucas Eindhoven) en Tibor van den Brink (Mediacollege Amsterdam) zijn blij dat de twee stromen binnen MVI duidelijk benoemd worden: creativiteit én techniek.

Lesmateriaal

Docenten die zelf (les)materiaal maken, dat is bij Platform VMBO MVI schering en inslag. Bij het platform zijn zo'n 42 scholen aangesloten, waarvan vier vakscholen, met in totaal ruim 3000 MVI-

leerlingen. "Zo'n kleine doelgroep is voor commerciële uitgevers niet interessant", zegt Marloes van de Berg van Platform VMBO MVI, die de bijeenkomsten van de ontwikkelgroep coördineert. "Bovendien gaan de technologische ontwikkelingen in ons vakgebied zo snel, dat lesmateriaal meestal al verouderd is op het moment dat het uitkomt. En het materiaal van software-fabrikanten is vaak alleen gericht op de technische aspecten, terwijl het bij MVI juist gaat om die combinatie van creativiteit en techniek."

Zelf opdrachten en lessen ontwerpen bleek een prima oplossing. Intussen zijn talloze instructiefilmpjes en complete lessen voor docenten gratis beschikbaar via www.vmbomvi.nl (voor docenten) en www.mvi-plein.nl (voor leerlingen). Andere MVI-docenten kunnen ook lesmateriaal bijdragen, de ontwikkelgroep controleert het en zet het in het lesformat.

De leden van de ontwikkelgroep doen nog meer: ze verzorgen een nieuwsbrief, beantwoorden vragen, houden MVI-docenten op de hoogte van recente ontwikkelingen en organiseren ontmoetings- en scholingsdagen; ook zijn ze een klankbord voor het bestuur van Platform VMBO MVI. De vier docenten zijn daarvoor een aantal uren per week vrijgeroosterd, het platform faciliteert dat.

Artificial intelligence

Een actuele ontwikkeling die ook tijdens het overleg langskomt, is de opkomst van kunstmatige intelligentie, of artificial intelligence (AI). Denk bijvoorbeeld aan programma's zoals ChatGPT, die op basis van een vraag complete teksten genereren. Hoe ga je daarmee om op school? Mogen leerlingen AI gebruiken voor verslagen? Mag een docent met behulp van AI feedback geven?

Bij Ruben op het SintLucas Eindhoven wordt een AI-adviesraad opgezet, die samen met ouders en leerlingen beleid gaat formuleren. Bas is meteen geïnteresseerd, want als mentor krijgt hij hier regelmatig vragen over van collega-docenten. "Een leerling die amper kan spellen en ineens een fantastisch geschreven stuk inlevert. Wat dan?" Nog zo'n voorbeeld: leerlingen die bij een presentatie de mist in gaan, omdat ze zelf niet snappen wat AI voor ze heeft samengesteld – heel herkenbaar. Onder MVI-leerlingen leeft het onderwerp meer dan bij andere profielen. Arnoud: "Ze zijn er soms ook bang voor. Is er straks nog wel werk voor ze?"

Hulpmiddel

De grote vraag: hoe kun je leerlingen voorbereiden op een toekomst met AI? Op X11 experimenteert Arnoud er al mee. Zijn leerlingen hebben onlangs in de les blog-artikelen gemaakt met gebruik van AI voor tekst en beeld. Arnoud: "Mijn taak als docent is om het ze te laten gebruiken als hulpmiddel, op zo'n manier dat ze zelf beter worden." Tibor vult aan: "ChatGPT bedenkt veel. Als je vervolgens samen met een leerling de kern eruit haalt, heb je toch een leermoment." En Ruben ziet dat door de opkomst van AI juist taalvaardigheid nog belangrijker wordt. "Je moet namelijk wel een goeie *prompt* maken, want zo'n programma heeft duidelijke instructies nodig."

Maar goed, ze dwalen af. AI is interessant voor hun vakgebied, maar niet de hoofdzaak, er staat nog veel meer op de agenda vandaag. Eén ding is wel duidelijk: het onderwerp vraagt om de ontwikkeling van nieuwe opdrachten. Binnenkort beschikbaar op de website van het platform!

V.l.n.r.
Ruben Rump, Tibor van den Brink,
Bas van Hemert en Arnoud Warschauer
van de MVI Ontwikkelgroep

Leerlingen aan het roer op het schip van de toekomst

Docent Eric Feenstra met leerlingen Pascal en Jarno (rechts) bij de Ab Initio.

MARITIEM EN TECHNIEK

14

Vmbo-leerlingen leren het liefst in de praktijk. Bij het profiel Maritiem en Techniek (MaT) betekent dat: op en om het water! In de Coolhaven in Rotterdam ligt het opleidingsschip Ab Initio klaar om de leerlingen te verwelkomen. Vmbo-leerlingen van het Scheepvaart- en Transportcollege Rotterdam (STC) maken er kennis met nieuwe scheepvaarttechnieken, maar vooral met het leven aan boord.

Het eerste dat opvalt als je over de loopplank de Ab Initio betreedt, zijn de zonnepanelen op het dek. Maar ook van binnen is het schip voorzien van duurzame en moderne technieken. Het heeft een hybride aandrijving en is voorbereid op het varen op waterstof. In de machinekamer komt het meeste geluid dan ook van de waterzuiveringsinstallatie. De elektrogeneratoren zoemen zachtjes op de achtergrond. De 67 meter lange Ab Initio (Latijn voor 'vanaf het begin') is het opleidingsschip van het Scheepvaart- en Transportcollege (STC) in Rotterdam, dat op het vmbo exclusief het profiel Maritiem en Techniek aanbiedt. Het schip is in gebruik sinds 2022 en werd speciaal gebouwd als opleidingsschip. Financiering werd geregeld in samenwerking met het bedrijfsleven en de overheid. Dat moet ook wel: doordat het profiel Maritiem en Techniek relatief weinig leerlingen heeft (in totaal zo'n 500 in de klassen 3 en 4), wordt er veel samengewerkt met externe partners, die allemaal hetzelfde doel nastreven: leerlingen en studenten optimaal voorbereiden op een toekomst in de binnenvaart.

Lessen aan boord

De vmbo-leerlingen van STC varen regelmatig mee op de Ab Initio en volgen ook lessen op het schip.

"We leren ze op het vmbo vooral de basis", zegt docent Eric Feenstra. "Onderhoud is op een schip het meeste werk, dus ze leren verven, timmeren en lassen. Op een schip moet je allround zijn." Natuurlijk is er ook aandacht voor veilig aanmeren, en vooral ook voor het leven aan boord, want een bemanning werkt altijd hecht samen. Zo'n levensechte leeromgeving is belangrijk, ziet Eric Feenstra tijdens de lessen: door de stof in de praktijk toe te passen, leren de leerlingen veel meer dan alleen tijdens theorielessen.

Leerlingen Pascal en Jarno uit de derde klas hebben het om die reden ook echt naar hun zin op het STC. "Binnenzitten is niets voor mij", zegt Pascal. "Hier hoef je niet stil te zitten in een klas, maar ben je lekker een middag op het water." Jarno: "Je doet iets leuks terwijl je les hebt. Het lijkt niet eens op les." Op het schip maak je bovendien snel vrienden. Ze verheugen zich al op de Rijnreis van een week, die ze in de vierde klas gaan maken naar Duitsland. Lekker varen en op plekken komen waar je nog nooit bent geweest! In de bovenbouw zijn leerlingen vaker van maandag tot en met vrijdag weg. Ze leren zo alvast om langere tijd van huis te zijn, en hoe het er op een schip tijdens een langere reis aan toe gaat.

Behalve voor lessen wordt de Ab Initio overigens ook gebruikt voor voorlichtingsactiviteiten. Op verzoek van Stichting De Verre Bergen (een van de financiers) maakt het schip bijvoorbeeld dagtochten met leerlingen uit groep 8, zodat zij kunnen kennismaken met

Jarno >

de maritieme wereld. Peter Wubben, directeur van het vmbo-college van de STC-Group: "Rotterdam is dan wel een havenstad, maar voor veel kinderen zijn de haven en de scheepvaart onbekend terrein. Na zo'n kennismaking kiezen ze wellicht ook eerder voor een opleiding in de maritieme richting."

Rijn-, kust- en binnenvaart

Pascal en Jarno willen na hun vmbo-examens (dan zijn ze matroos) zeker verder in de richting Maritiem en Techniek. Ze kozen binnen het profiel voor de richting Rijn-, kust- en binnenvaart en willen allebei hierna een maritieme mbo-opleiding gaan volgen. Pascal wil daarna eerst een tijd op een cruiseschip varen ("Dan ben je lang weg en je ziet mooie bestemmingen!") en daarna in het loodswezen gaan werken. Jarno wil roeier worden (roeiers begeleiden schepen in de haven), waarvoor hij na het mbo nog een gespecialiseerde opleiding gaat volgen.

Eén ding kan Peter Wubben nu al met zekerheid voorspellen: zij zijn straks verzekerd van werk én van een goed salaris. En, net zo belangrijk: ze hebben persoonlijke vaardigheden geleerd waar ze hun hele leven mee verder kunnen, zoals goed samenwerken en zelfredzaamheid. "Ze staan hier aan het roer van hun eigen leven."

< Pascal

Het praktijkgerichte programma in de theoretische leerweg

vmbo#feest

EEN AANWINST!

Het praktijkgerichte programma (pgp) op Singelland VHS in Drachten heeft een stevige basis in de beroepsgerichte profielen. Dat is niet alleen winst voor de tl-leerlingen. Het stimuleert ook het gevoel dat we samen één school zijn, aldus Franca Lentz, teamleider tl.

Op VHS Singelland zitten basis-, kader- en tl-leerlingen samen in een gebouw en delen de faciliteiten voor BWI, PIE, Z&W, HBR en D&P. Vanwege kleine leerlingenaantallen in de profielen PIE en BWI liet de school al ruim vier jaar geleden de tl-leerlingen in klas 3 een beroepsgericht programma mee volgen. Ze deden dat buiten hun curriculum om en kregen voor dit extra vak een certificaat. "De tl'ers vonden dat 'extraatje' fantastisch! Zo wist ik dat er animo voor praktijkgerichte programma's bestond."

Interactieve plattegrond

Bij haar aantreden als teamleider tl vroeg Franca dan ook meteen subsidie aan voor een praktijkgericht programma. Als eerste ontwikkelde de school een pgp Z&W in leerjaar 3. Als tweede koos de school voor BWI, omdat dat profiel in de keuzes van leerlingen een tegenhanger vormt. "Het pgp MVI vormde een goede toevoeging, omdat het profiel zich richt op een ander type leerling en in onze regio niet aangeboden wordt. Bovendien hadden we een docent in huis die het dolgraag wilde geven. Daarna volgde HBR en omdat PIE ook

graag wil aansluiten, bieden we vanaf dit schooljaar voor PIE en BWI samen het programma Techniek en Innovatief Vakmanschap (TIV) aan."

Een pgp omvat wekelijks vier aaneengesloten lesuren. In de eerste zes tot acht weken leren leerlingen een aantal beroepsgerichte vaardigheden en oriënteren ze zich op de gekozen richting. Vervolgens voeren ze projecten uit, soms met de school als opdrachtgever, soms met een opdrachtgever van buiten. In het pgp MVI hebben tl'ers bijvoorbeeld een interactieve plattegrond gemaakt voor een kinderboerderij. Bij BWI bouwen tl'ers met basis- en kaderleerlingen samen een tiny house, in opdracht van bouwbedrijf VDM. Binnen Z&W werken leerlingen aan casussen binnen de Health Hub Roden, een omgeving waarin onderwijs en bedrijfsleven samenwerken.

Frisse kijk

"De beroepsgerichte docenten die de pgp's verzorgen zijn korter dan vijf jaar aan de school verbonden en hebben een frisse kijk op het programma. De docenten merken verschillen op

tussen tl'ers- en basis- en kaderleerlingen", vertelt Franca. "De tl'ers hebben behoefte aan meer context: 'Waarom gaan we dit maken en wat is het doel van deze opdracht?'"

"De skills die leerlingen opdoen in een praktijkgericht programma zijn waardevol voor de rest van hun leven, vanwege de kennismaking met bedrijven, het oefenen met presentatievaardigheden en vanwege de verbinding met basis- en kaderleerlingen. Met een beroepsgericht programma geef je leerlingen een beter beroepsbeeld en een opleidingsbeeld. Daardoor kunnen ze een bewustere keuze maken voor een mbo-opleiding en zal de uitval waarschijnlijk afnemen. We doen het natuurlijk ook omdat het voor de tl-leerlingen fijn is om praktisch bezig te zijn. Dat misten ze. Er waren leerlingen die daarom switchten van 2tl naar de derde klas kader."

Meerwaarde

Tl'ers gaan met plezier naar de pgp-uren. "Al is het pgp nog best theoretisch, de faciliteiten op school bieden mogelijkheden en er is vrijheid om eigen keuzes te maken", zegt Franca.

"Van de acht tl'ers die tussen 2021 en 2023

Franca Lentz:
"DE SKILLS DIE LEERLINGEN OPDOEN IN EEN PRAKTIJKGERICHT PROGRAMMA ZIJN WAARDEVOL VOOR DE REST VAN HUN LEVEN."

een extracurriculair PIE-programma volgden, is de helft doorgestroomd naar een middenkader engineering opleiding op mbo4-niveau. Dat was anders nooit gebeurd! Je ziet leerlingen groeien. Het kan niet anders dan dat de kloof tussen de praktische vaardigheden van tl'ers in het mbo en die van hun medestudenten met een kaderachtergrond kleiner is geworden." Met Firda, het mbo in Friesland, heeft de school voor alle pgp's een uitwisseling.

Het pgp versterkt de samenhang tussen vmbo en mbo, ziet Franca.

"Mbo-scholen zien in het pgp een kans om tl'ers binnen te halen." Ze hoopt dat het pgp snel serieus wordt genomen op de havo en dat men ook daar de meerwaarde ziet. "Dus niet: 'Je mist een avo-vak.' Het zou mooi zijn als het pgp in de havo een vervolg zou krijgen."

Voor het vmbo is het pgp al echt een aanwinst gebleken. "Het is enorm populair bij de leerlingen. Ze ontmoeten elkaar meer, maken gebruik van dezelfde faciliteiten en werken samen. Het versterkt de samenhang: we zijn met z'n allen vmbo!"

25 jaar vmbo: altijd op zoek naar mogelijkheden

Ter voorbereiding van de activiteiten rond het feestjaar heb ik me in de afgelopen tijd verdiept in de 25 jaar dat het vmbo bestaat. Eén van die 'activiteiten' was een tijdlijn van 1999 tot 2024. We hadden ons voorgenomen bij elk jaar een gebeurtenis te vermelden. Toen ik alle jaartallen op een rijtje had gezet, twijfelde ik of er bij elk jaartal wel iets te bedenken zou zijn. Eenmaal aan de slag bleek die vrees ongegrond. Er zijn zóveel ontwikkelingen en vernieuwingen geweest in de afgelopen 25 jaar, dat er eerder te weinig ruimte was!

De beginperiode herinner ik me nog goed. We hadden een strak geregisseerde planning met als doel nieuwe examenprogramma's te maken. Bijna van uur tot uur was vastgelegd wat we als ontwikkelgroep moesten doen, met wie we moesten overleggen en wat het resultaat moest zijn. Het beoogde doel was in ons geval losse vakken samenvoegen tot één examenprogramma voor de beroepsgerichte programma's Verzorging,

Uiterlijke verzorging, Zorg en Welzijn breed en Mode en Kleding; de traditionele lhno-vakken. En dat voor drie leerwegen: basis, kader en gemengd, waarbij de gemengde leerweg totaal nieuw was en we geen idee hadden wat deze leerlingen met vier uur per week gedurende twee leerjaren zouden kennen en kunnen. Nadat er concept-examenprogramma's waren geschreven, mochten we in het land aan docenten uitleggen waarom hun vak 'opging' in een groter geheel. Natuurlijk waren er voor- en tegenstanders van deze ontwikkeling.

Bij de ontwikkeling van de beroepsgerichte profielen heeft deze hele exercitie zich herhaald, al was de ontwikkeling van examenprogramma's toen veel minder strak uitgestippeld.

Sindsdien hebben we cspe's verwelkomd, zijn er leerwerktrajecten geïntroduceerd, kennen we voor de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg digitale flexibele examens, is LOB steeds belangrijker geworden, kennen we in het vmbo talloze varianten van wat we een 'lesuur' noemen – zo'n beetje elke variant tussen 30 en 90 minuten komt voor – en staan we aan de vooravond van een verdere doorontwikkeling van het vmbo, waarbij we naar nog meer onderwijs op maat willen. Ook in de toekomst zal de tijdlijn gevuld blijven!

De complete tijdlijn van de afgelopen 25 jaar vmbo is te zien op de website vmbo25jaar.nl. De tijdlijn laat zien hoe de ontwikkelingen elkaar opvolgden. Docenten, leidinggevend en beleidsmakers zijn voortdurend samen op zoek naar nóg meer mogelijkheden om alles uit leerlingen te halen, zonder leerlingen vanaf dag één vast te pinnen op een keuze, om ze zo voor te bereiden op een passend vervolg en een passende plek in de maatschappij, waarvoor ze de waardering krijgen die ze verdienen. Daar blijft ook SPV zich de komende jaren hard voor inzetten!

Jacqueline Kerkhoffs

Directeur Stichting Platforms vmbo

Colofon

Deze jubileumkrant is een uitgave van de Stichting Platforms vmbo. Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend.

Redactie

Jacqueline Kerkhoffs / Stichting Platforms vmbo
Eva Voncken / Bureau Turf
Anne Wesseling / AWJP

Eindredactie

Jacqueline Kerkhoffs / Stichting Platforms vmbo

Fotografie

Sijmen Hendriks, Hetty van Oijen

Vormgeving

Renate Meijers / studioZebravink

Drukwerk

EDG Media

Bestellen

Meer exemplaren van deze krant kunt u gratis bestellen via www.onderwijsinformatie.nl/vmbokrant.

De krant wordt geleverd in bundels van 25 exemplaren.

www.onderwijsinformatie.nl/vmbokrant
© Stichting Platforms vmbo

VAN
KRIJTBORD
NAAR
TIKTOK

vmbo#vibe